

1R BATX · EEAE1 · UNITAT 2

Sistemes econòmics, agents i flux circular de la renda

Agents econòmics, sistemes, flux circular, PIB, institucions i models

2

PER COMENÇAR

En aquesta unitat aprendràs a...

- Identificar els agents econòmics i els factors de producció, i classificar una activitat per sectors.
- Comparar els sistemes econòmics (tradicional, de mercat, planificat i mixt) i valorar com reparteixen els recursos.
- Explicar el flux circular de la renda i calcular el PIB per tres mètodes amb un exemple senzill.
- Reconèixer el paper de les institucions i de l'Estat en l'economia.
- Distingir què explica i què deixa fora un model econòmic.

SITUACIÓ DE PARTIDA · CAS FICTICI

Una situació de partida

Octubre a l'Institut Joan Robinson. La tutoria ha deixat tres portàtils per als cinc equips que treballen en el seu repte, i els equips tenen tots un bon motiu per quedar-se'n un. La Ruth no ho vol resoldre ella. L'Alex, l'Andrea i en Carlos Alberto proposen tres maneres de repartir-los, i cap no convenç del tot els altres.

❓ **Qui decideix què es produeix, com es fa i qui ho aconsegueix, a la teva ciutat o al teu poble?**

❓ **Quines persones, empreses i organismes han intervingut perquè avui tinguis un entrepà a la mà?**

❓ **Quan hi ha poca cosa per a molts (places, entrades, aparcament), quines maneres de repartir coneixes?**

MAPA DE LA UNITAT

Què veurem

- **2.1** L'activitat econòmica: agents, factors i capital humà
- **2.2** Sistemes econòmics: de l'economia de mercat a la planificada
- **2.3** El flux circular de la renda i les macromagnituds
- **2.4** La importància de les institucions i el paper de l'Estat
- **2.5** Models econòmics: què expliquen i què no

Quatre agents econòmics

Famílies

Consumeixen, estalvien i aporten treball.

Empreses

Produeixen, contracten i inverteixen.

Sector públic

Administracions: ofereixen serveis i cobren impostos.

Sector exterior

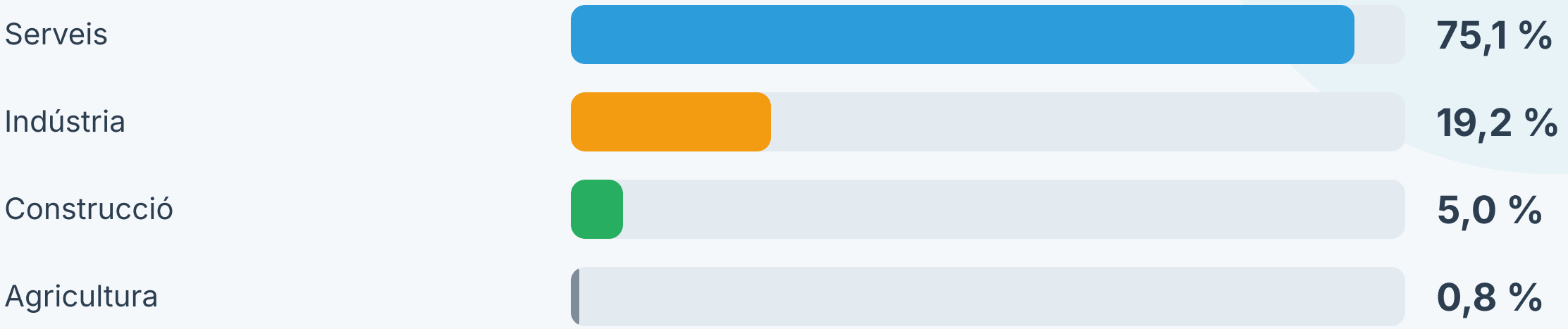
Compra i ven a altres territoris.

CLAVE

Els agents prenen decisions amb els **factors de producció** i cada factor rep una renda.

Valor afegit de Catalunya per sectors

Valor afegit brut de Catalunya, 2023 (272.114 milions d'euros).

Font: Idescat, Producte interior brut territorial, valor afegit brut per sectors (consulta: 11/2026).

CLAVE

Els serveis són el sector més gran, però això no vol dir que la **indústria** sobri.

Tres sistemes econòmics

SISTEMA	QUI DECIDEIX	AVANTATGES	INCONVENIENTS
Mercat	Famílies i empreses, pels preus	Llibertat, incentius a innovar	Desigualtats, fallades del mercat
Planificat	L'Estat, amb un pla	Control i objectius comuns	Poca informació, poca iniciativa
Mixt	Mercat i Estat	Eficiència i serveis públics	Cal trobar l'equilibri

CLAVE

A més del **tradicional** (decideix el costum), cap sistema és neutral: cadascun deixa algú fora.

Tres portàtils, cinc equips

Punts i necessitats: supòsit didàctic.

SISTEMA	QUI REP PORTÀTIL	NECESSITAT TOTAL
Tradició (els de l'any passat)	A, C, E	15
Mercat (subhasta)	A, B, C	17
Planificació (qui més necessita)	D, B, C	24

CLAVE

La **planificació** cobreix més necessitat (24 punts), però només és tan bona com la informació de qui decideix.

🙋 PREGUNTA PER A LA CLASSE

A la subhasta de 3 portàtils, quants punts paga cada equip guanyador?

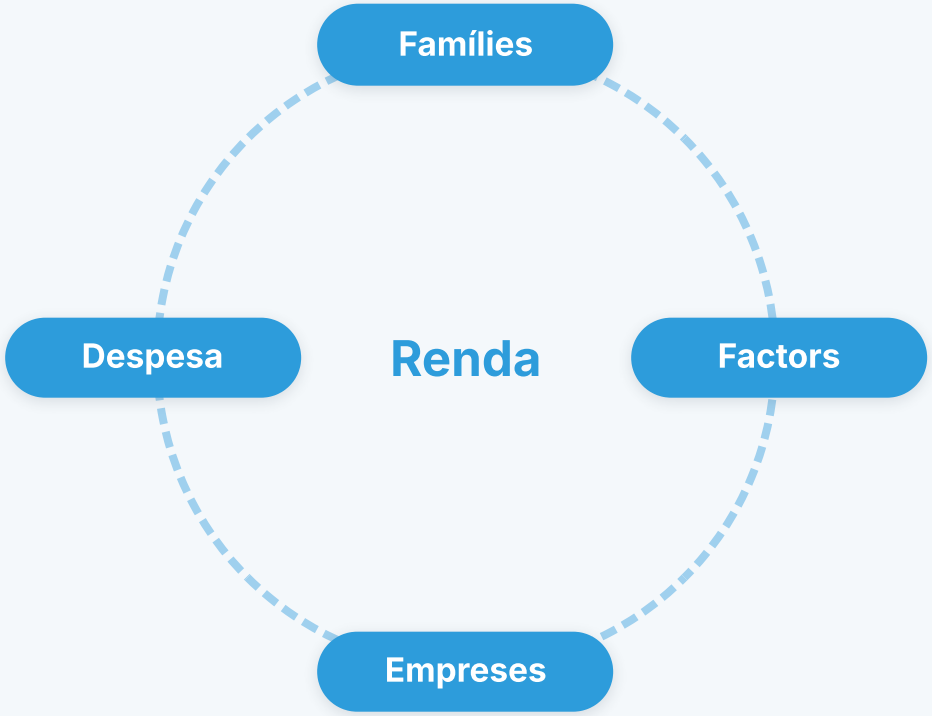
A 22 punts

B 30 punts

C 66 punts

✔️ Paguen la primera oferta que queda fora, la de D (22 punts); entre tots recapten 3 × 22 = 66 punts.

El flux circular de la renda

🧩 Les famílies ofereixen treball i en reben una **renda**.

🔄 Amb la renda compren béns i serveis: és la **despesa**.

🌱 Fuites: estalvi, impostos i importacions. Injeccions: inversió, despesa pública i exportacions.

CLAVE

Producte, despesa i renda són **tres maneres de mirar el mateix cercle**.

El PIB d'un forn de barri

Economia de joguina: supòsit didàctic.

EMPRESA	VENDES	COMPRES A ALTRES	VALOR AFEGIT
Pagès	30 €	0 €	30 €
Molí	70 €	30 €	40 €
Forn	150 €	70 €	80 €
Total	250 €	100 €	150 €

CLAVE

PIB = 150 €: només compta el valor nou que s'afegeix a cada pas. Sumar totes les vendes (250 €) compta més d'una vegada.

Quatre funcions de l'Estat

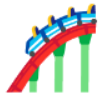
Assignativa

Corregeix el que el mercat no fa bé o no vol fer.

Distributiva

Redueix desigualtats amb impostos i prestacions.

Estabilitzadora

Suavitza els alts i baixos de l'activitat.

Reguladora

Fixa les regles de joc.

CLAVE

Unes institucions **inclusives** protegeixen la propietat de tothom i fan complir els contractes.

REPÀS

Idees clau

- **Agents.** Famílies, empreses, sector públic i exterior, factors de producció i remuneració, capital humà i sectors.
- **Flux.** Flux circular de la renda, pib per producció, despesa i renda, fuites i injeccions.
- **Models.** Què expliquen i què deixen fora.
- **Sistemes.** Tradicional, de mercat, planificat i mixt, avantatges i inconvenients.
- **Institucions.** Inclusives i extractives, funcions de l'estat.

PER ACABAR

Per pensar

1 Si tu repartissis els tres portàtils, quin criteri faries servir (costum, ofertes o necessitat) i a qui deixaries fora?

2 Quines coses importants per a la vida de les persones no recull el PIB?

3 Catalunya exporta l'equivalent al 40,4 % del seu PIB. Què guanya i què arrisca una economia tan oberta?

Ara et toca a tu!

Repassa, practica i comprova el que has après.

📝 **Resum**

✅ **Test**

👆 **Interactius**

Llibre, presentacions, resums i tests gratis a **josesande.com**